

Nieuw informatiepunt over corona op Vilans.nl

De impact van de coronacrisis voor mensen met een kwetsbare gezondheid en een verhoogd gezondheidsrisico, als zij het coronavirus oplopen, is groot. Mensen met een beperking of chronische ziekte, ouderen, hun naasten én hun zorgverleners hebben behoefte aan begrijpelijke en toegankelijke informatie over de risico's en gevolgen van corona, zodat zij goede afwegingen kunnen maken in het dagelijks leven. Er is veel informatie, maar die kan lastig vindbaar, moeilijk te begrijpen, of niet voldoende toespitst zijn op mensen met een kwetsbare gezondheid. Om deze reden heeft het ministerie van VWS aan Vilans (als landelijke kennisorganisatie voor de langdurende zorg) gevraagd om een online informatiepunt op te zetten waar mensen met een kwetsbare gezondheid, zoals chronische zieken, ouderen én mensen met een beperking geholpen worden bij het vinden van antwoord op hun vragen. De link naar dit online informatiepunt is: www.vilans.nl/levenincoronatijd.

Op de site bundelen het ministerie van VWS, Ieder(in), Per Saldo, seniorenorganisaties en Vilans bestaande gevalideerde kennis en informatie vanuit het perspectief van cliënten, hun naasten en zorgverleners. Op dit moment staan de eerste 5 vragen uitgewerkt op de site. Ondertussen worden nieuwe vragen en antwoorden opgehaald en bestaande informatie geactualiseerd indien nodig. Zo zal de site gaandeweg meer en meer gevuld worden met antwoorden op actuele vragen die ingebracht worden door de diverse partijen. Voor de bekendheid en toeleiding naar het informatiepunt kunnen organisaties bij Vilans banners opvragen die zij op hun eigen website kunnen plaatsen.

Uitzondering dringend advies mondkapjes voor mensen met een beperking of chronische ziekte

Sinds begin oktober geldt er een dringend advies om mondkapjes te dragen in de publieke binnenruimte. Het kabinet is voornemens om dat dringende advies om te zetten in een verplichting. De voorbereidingen om dat juridisch te borgen lopen. Sommige mensen zijn vanwege een (zichtbare of onzichtbare) beperking of chronische ziekte niet in staat om een mondkapje te dragen. Zij zijn dan ook uitgezonderd van dat dringende advies en zullen ook uitgezonderd worden van een eventuele verplichting. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om mensen die fysiek geen mondkapje kunnen dragen in verband met een verminderde handfunctie of een aandoening aan hun gezicht. Of mensen met een longaandoening die daardoor onvoldoende zuurstof binnenkrijgen. Ook zijn er mensen die, als zij zelf of hun begeleider een mondkapje dragen, daar ernstig van ontregeld raken, bijvoorbeeld vanwege een verstandelijke beperking of psychische aandoening. En daarnaast zijn er mensen die afhankelijk zijn van non-verbale communicatie zoals liplezen.

In overleg met cliëntenorganisaties voor mensen met een beperking of chronische ziekte is overwogen hoe moet worden aangetoond dat iemand niet in staat is een mondkapje te dragen. Op basis van dat overleg is ervoor gekozen dat niet afhankelijk te maken van een formele, medische verklaring, maar de verklaring van de persoon zelf voldoende te achten. De reden daarvoor is dat het vereisen van een medische verklaring een onevenredige belasting oplevert voor zowel de mensen om wie het gaat, als de zorg die dan een proces zou moeten inrichten om die verklaring af te geven. We onderkennen dat dit er ook toe kan leiden dat mensen die wel in staat zijn een mondkapje te dragen, maar daar niet voor voelen, ten onrechte claimen onder de uitzondering te vallen. We vertrouwen erop dat het overgrote deel van Nederland te goeder trouw is, zich houdt aan de voorschriften en geen misbruik maakt van deze uitzondering.

Vanuit cliëntenorganisaties is naar boven gekomen dat de behoefte bestaat om op enige wijze kenbaar te kunnen maken dat iemand onder de uitzondering valt om discussies in bijvoorbeeld winkels of met handhavingsbeambten te voorkomen. Daarom is een kaartje ontwikkeld waarop staat toegelicht dat er een uitzondering bestaat op het dringende advies een mondkapje te dragen en dat de persoon die dat kaartje laat zien verklaart onder de uitzondering te vallen. Dit kaartje zal op internet worden gepubliceerd, zodat mensen die daarvan gebruik willen maken het daar kunnen downloaden. Het wordt niet verplicht om dit kaartje te gebruiken, het dient slechts als hulpmiddel voor mensen die daaraan behoefte hebben. Via de VNG en MKB-Nederland is bovendien het bericht verspreid dat deze uitzondering bestaat en is opgeroepen om soepel om te gaan met mensen die zich op de uitzondering beroepen.

Preventief gebruik (medische) mondneusmaskers door risicogroepen

Zoals in de brief van 13 oktober jl. aangekondigd heb ik overleg gevoerd met de Landelijke Huisartsenvereniging, de Federatie van Medisch Specialisten en het Nederlands Huisartsengenootschap over de rol die artsen kunnen en willen spelen bij het adviseren van mensen met een kwetsbare gezondheid over preventief gebruik van medische mondklappers door henzelf. Aanleiding daarvoor was het OMT-advies dat er op medische gronden geen noodzaak is het preventief gebruik van medische mondklappers door kwetsbare groepen zelf dringend te adviseren, maar ruimte te laten om mensen met een verhoogd risico die zich daardoor veiliger voelen zelf de keuze te laten om preventief een mondklapper te dragen. De betrokken artsorganisaties hebben aangegeven daarbij geen rol voor artsen te zien, omdat zij het verstrekken of voorschrijven van (medische) mondklappers niet tot hun taak zien.

Inmiddels is ook duidelijk, op basis van een rapport van Accenture dat ik op 12 oktober jl. aan uw Kamer heb aangeboden, dat aan de hand van de beschikbare gegevens en verwachtingen de beschikbaarheid van persoonlijke beschermingsmiddelen voldoende is om de tweede COVID-19 golf door te komen, ook als er meer preventief gebruik plaatsvindt of het aantal besmettingen hoger ligt dan tijdens de eerste golf.

Dat brengt mij ertoe om op basis van het OMT-advies nogmaals te benadrukken dat er geen dringend advies geldt voor mensen met een verhoogde kwetsbaarheid bij besmetting met het coronavirus om preventief gebruik te maken van medische mondklappers, maar dat mensen met een verhoogde kwetsbaarheid die zich daardoor veiliger voelen voor specifieke situaties zelf medische mondklappers kunnen aanschaffen.

Monitor Covid-19-strategie mensen met een beperking of chronische ziekte

In opdracht van het ministerie van VWS heeft adviesbureau Significant een monitor ontwikkeld voor de COVID-19-strategie voor mensen met een beperking of chronische ziekte (zie bijlage). Deze strategie is op 3 juni aan de Kamer gepresenteerd.¹ Deze eerste rapportage van de monitor beslaat grofweg de periode april tot en met september 2020, waarbij het accent op de zomermaanden en daarna ligt. Daarmee geeft deze monitor een terugblik, maar geen actueel beeld van de huidige situatie. Hierbij in het kort de bevindingen van de eerste rapportage, in december en februari volgen nog twee rapportages.

Deze monitor laat - eens te meer - zien dat het leven van mensen met een beperking en hun naasten tijdens deze coronacrisis hard is geraakt. Zo zagen we in de eerste fase van de coronacrisis maatregelen die grote impact hadden op het dagelijks leven, zoals beperkingen voor bezoek, het wegvallen van zorg en ondersteuning, zoals dagbesteding en fysiotherapie en het afschalen van zorg en begeleiding in instellingen. Daarnaast geeft de monitor weer dat in de zomerperiode, en daarna, een groot gedeelte van de zorg weer was opgestart, dagbesteding op veel plekken weer mogelijk was en bezoek weer kon worden ontvangen. Naast deze ontwikkelingen laat de monitor zien dat bepaalde thema's extra aandacht verdienen. Zoals het belang van sociale contacten, en de gevoelens van eenzaamheid die een aanzienlijk deel van de mensen met een beperking nog steeds ervaren. Daarnaast is de dagbesteding op veel plaatsen opgestart, maar op een aantal plaatsen nog niet, of in sterk afgeslankte vorm. Bovendien is te zien dat ruim de helft van cliënten in instellingen zich betrokken voelen bij het opstellen van maatregelen, echter een groot gedeelte van de cliënten voelt zich nog steeds onvoldoende betrokken. Daarnaast is er veel informatie over corona beschikbaar, maar in sommige gevallen is die nog niet specifiek op deze doelgroep toegesneden of voldoende begrijpelijk.

Verschillende cliëntenorganisaties, zoals Ieder(in), KansPlus en Per Saldo, waren betrokken bij de opzet en informatievoorziening van deze monitor. Zij benadrukken dat op bepaalde thema's, zoals (weggevalen van) dagbesteding en eenzaamheid, de situatie in de praktijk soms schrijnender is dan de cijfers in de monitor laten zien. Het ministerie van VWS spreekt wekelijks met deze partijen en kijkt steeds samen met de cliëntenorganisaties welke signalen nadere actie behoeven. VWS heeft al verschillende acties ondernomen op deze thema's, zoals: bij dagbesteding zijn er tussen VWS, instellingen en cliëntenorganisaties afspraken gemaakt, hoe deze zoveel mogelijk kan worden gecontinueerd. Met betrekking tot de inspraak van cliënten heeft VGN handreikingen opgesteld waarbij samenspraak met cliënten en hun vertegenwoordigers centraal staan. Het programma 'Een tegen eenzaamheid' van VWS zet zich - met nog grotere inzet in coronatijd - met verschillende initiatieven in tegen eenzaamheid in de samenleving. Zoals eerder in deze brief al toegelicht, is er op het gebied van communicatie in samenwerking met Vilans, cliënten- en ouderenorganisaties, en kennisinstituten als het RIVM een centraal informatiepunt voor begrijpelijke, toegankelijke en

¹ Kamerbrief over stand van zaken COVID-19, 3-6-2020

gevalideerde corona-informatie ingericht. Deze informatie is beschikbaar op www.vilans.nl/levenincoronatijd.